

14/16/06

ธุรกิจสี่ซิ่ง

หม่อมหลวง สุดาทิพย์ เทวกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-054-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014180

147450111

LEASING BUSINESS

M.L. SUDATIP DEVAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-054-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ธุรกิจสีเขียว
โดย หม่อมหลวงสุดาทิพย์ เทวกุล
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พิเศษ เสต เสถียร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา นิมมานเทมินท์)

.....
(รองศาสตราจารย์ พิเศษ เสต เสถียร)

.....
(อาจารย์ไชยวัฒน์ บุณนาค)

.....
(อาจารย์สุวิทย์ อรุณานนท์ชัย)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อุตสาหกรรม ทฤษฎี, ม.ล. : ธุรกิจลีสซิ่ง (LEASING BUSINESS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.พิเศษ เสตเสถียร, 174 หน้า.

ธุรกิจลีสซิ่งมีความสำคัญต่อระบบ เศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจาก เป็นแหล่งเงินทุนแหล่งใหม่ ของธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขาดแคลนเงินทุน โดยธุรกิจ ลีสซิ่งจะทำหน้าที่จัดหาทรัพย์สินทุนประเภท เครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในกิจการการผลิต และการประกอบธุรกิจต่าง ๆ แทนการซื้อ ซึ่งการบริการในลักษณะลีสซิ่งนี้จะทำในรูปของการเช่า แต่เนื่องจากธุรกิจลีสซิ่งยังไม่มีกฎหมายรองรับที่แน่นอน การบังคับใช้กฎหมายจึงต้องเป็นไปตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ เช่าทรัพย์สิน

ผลการวิจัยพบว่า การให้เช่าแบบลีสซิ่งมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างจากการให้เช่าโดยทั่วไป และการให้เช่า เช่าซื้อ การนำกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับจึงอาจเกิดปัญหาในเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์ และ เงื่อนไข ตลอดจนวิธีปฏิบัติได้ และการไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับยังอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่าง คู่สัญญา นอกจากนี้ยังไม่มีกฎหมายในการควบคุมฐานะและการดำเนินงานของบริษัทลีสซิ่ง ซึ่งมีลักษณะใน ทำนองสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง จึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะ เศรษฐกิจและการ เงินของประเทศ อีกด้วย

ดังนั้น เพื่อให้ธุรกิจลีสซิ่งมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ให้เช่า และผู้เช่า และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาออกกฎหมาย ลีสซิ่งขึ้นโดยเฉพาะ นอกจากนี้ควรมีมาตรการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนธุรกิจลีสซิ่งอย่างจริงจัง ด้วย เพื่อให้ธุรกิจลีสซิ่งมีความ เจริญเติบโตและ เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศในที่สุด

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิติดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SUDATIP DEVAKUL, M.L. : LEASING BUSINESS.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PISES SETHSATHIRA. 174 PP.

Leasing business has emerged its significant role to the country's economic system due to its characteristic of being a new financial source of business particularly for medium and small-scale investors. Equipment which is a capital asset essential for manufacturing industries and other business undertakings may be provided effortlessly by means of leasing instead of conventional sale transaction. Leasing service is usually carried out in the form of hiring. However, since there exists no specific legislation in regulating thereof; the matter shall therefore be governed by the Hire of Property Title of the Civil and Commercial Code.

Having found from the result of this research that leasing practices are so far different from a common hire or even a hire-purchase of property, the application of the aforesaid law may consequently cause some problems on the rules, regulations, conditions and practices arising therefrom. The absence of such specific legislation is likely to bring about advantages or disadvantages between the parties and, in addition, the non-existing legislation for the controlling of the position and the conducting of business of the leasing company as another form similar to that of financial institution will accordingly affect the country's economic and financial situation as well.

In order to systemize the conducting of leasing business, to protect the rights of the lessor and the lessee as well as to benefit the country's economic stability, it is expedient to enact some legislation specifically governed this recently-established transaction. Moreover, efforts and measures for supporting leasing business should seriously be made so as to increase its growth and widespread recognition among various business and industrial entrepreneurs which eventually will strengthen the economic and industrial development of the country.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
(Signatures)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ พิเศษ เสตเสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด และได้สละเวลาอันมีค่าในการตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชวโกล ท่านอาจารย์ ชัยชาญ วิบูลศิลป์ ท่านอาจารย์ไชยวัฒน์ บุณนาค ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา นิมมานเหมินท์ ท่านอาจารย์ศุภรัตน์ ควัฒน์กุล และท่านอาจารย์สุวิทย์ อรุณานนท์ชัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อแนะนำต่าง ๆ ที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับผู้เขียนตลอดจนสละเวลาอันมีค่าเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้ผู้เขียนศึกษางานวิจัยเรื่องนี้

ขอขอบคุณ คุณสุทธิพัฒน์ คำศิริวัชรา คุณนิพนธ์ ฮอร์กิมิ คุณเอนก วิจิตรโท คุณประสิทธิ์ พิณจหงษ์ และคุณจักรี ศรีชวนะ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ ญาติ มิตร และผู้ร่วมสังคมทุกท่านที่ได้เอื้อนนามในที่นี้สำหรับความช่วยเหลือต่าง ๆ และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยงานเรื่องนี้มาโดยตลอดจนสำเร็จลุล่วง

และ ณ โอกาสนี้ ผู้เขียนขอระลึกบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นบุพพาคจารย์ และคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้เขียนทั้งในอดีตและปัจจุบัน จนทำให้เกิดงานอันเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
บทนำ	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3. ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย	3
4. แนวเหตุผล ทฤษฎีที่สำคัญ หรือสมมติฐาน	3
5. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	3
1. บททั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่ง	5
1. ความหมายของ "ลีสซิ่ง" (LEASING)	5
2. แนวความคิด	7
3. ความเป็นมาและวิวัฒนาการของธุรกิจลีสซิ่ง	8
4. ประเภทของลีสซิ่งและรูปแบบของการจัดหาเงินทุนโดยการเช่าแบบลีสซิ่ง	11
4.1 ประเภทของลีสซิ่ง	11
4.1.1 ประเภทของลีสซิ่ง แยกตามลักษณะการดำเนินงาน	11
4.1.1.1 Financial Lease	11
4.1.1.2 Operating Lease	12
4.1.2 ประเภทของลีสซิ่ง แยกตามลักษณะที่เป็นแหล่ง	
เงินทุนของธุรกิจ	12
4.1.2.1 Operating Lease	12
4.1.2.2 Service Lease	13
4.1.2.3 Financial Lease	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4.2	รูปแบบของการจัดหาเงินทุนโดยการเช่าแบบลีสซิ่ง (Forms of Lease Financing)	15
4.2.1	Sale and Leaseback	15
4.2.2	Direct Leasing	15
4.2.3	Leveraged Leasing	16
5.	ลักษณะโครงสร้างที่สำคัญและวิธีการโดยทั่วไปในการทำสัญญา ลีสซิ่ง	16
5.1	ลักษณะสำคัญของสัญญาลีสซิ่ง	16
5.1.1	สินค้าหรือทรัพย์สินที่ให้เช่า	17
5.1.2	ระยะเวลาของการเช่า	17
5.1.3	ค่าเช่าเรียกเก็บ	17
5.1.4	สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา	18
5.1.5	ข้อตกลงหลังสิ้นสุดสัญญาเช่า	18
5.2	ข้อแตกต่างระหว่างการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับการเช่า ประเภทอื่น	18
5.2.1	การให้เช่าแบบลีสซิ่ง	18
5.2.2	การให้เช่าโดยทั่วไป	19
5.2.3	การให้เช่าซื้อ	19
5.3	วิธีการโดยทั่วไปในการทำสัญญาลีสซิ่ง	21
5.3.1	ขั้นตอนการขอเช่า	21
5.3.2	ขั้นตอนการเก็บค่าเช่า	23
5.3.3	ขั้นตอนเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า	23
2.	ธุรกิจลีสซิ่งในประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา	24
1.	ความเจริญเติบโตของธุรกิจลีสซิ่งในประเทศอุตสาหกรรม ..	24
1.1	การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ...	27
1.2	การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในสหราชอาณาจักร	32
1.3	การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศญี่ปุ่น	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.	ความเจริญเติบโตของธุรกิจลีสซิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา	41
2.1	การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศเกาหลีใต้	42
2.2	การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศอาเซียน	44
2.2.1	ประเทศอินโดนีเซีย	44
2.2.2	ประเทศฟิลิปปินส์	46
2.2.3	ประเทศสิงคโปร์	47
2.2.4	ประเทศมาเลเซีย	47
3.	ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของการเช่าแบบลีสซิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ..	48
3.1	ข้อได้เปรียบ	48
3.1.1	มีความยืดหยุ่นในเงื่อนไขของสัญญา	48
3.1.2	ใช้เงินทุนต่ำ	48
3.1.3	เป็นการขยายแหล่งสินเชื่อ	49
3.1.4	เป็นการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลง	49
3.1.5	ประโยชน์ทางด้านภาษีอากรของผู้ให้เช่า	50
3.1.6	ประโยชน์ทางด้านภาษีอากรของผู้เช่า	50
3.1.7	บัญชีขาดดุล	51
3.1.8	มีความทันสมัย	51
3.2	ข้อเสียเปรียบ	52
3.2.1	การสูญเสียของวัสดุอุปกรณ์ที่เช่า	52
3.2.2	ผลที่รุนแรงเมื่อมีการผิดสัญญา	52
3.2.3	สิทธิอันไม่แน่นอนต่อผู้ผลิตสินค้าที่นำมาให้เช่า	52
3.2.4	ข้อกำหนดที่ยังคงให้สิทธิแก่ผู้ให้เช่า เรียกว่าเช่าที่เหลือต่อ ไปได้ตามแต่ตนจะต้องการ	53
3.2.5	ความไม่แน่นอน	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4.	ปัญหาของการประกอบธุรกิจลีสซิ่งข้ามแดนในประเทศกำลังพัฒนา . .	54
4.1	ปัญหาการแยกแยะกฎหมาย	55
4.2	ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่ง	56
4.3	ปัญหามูลค่าส่วนที่เหลือของทรัพย์สินในขณะสิ้นสุดสัญญาเช่า .	56
4.4	ปัญหาทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา	56
4.5	ปัญหาทางด้านภาษีอากร	57
4.6	ปัญหาทางด้านบัญชี	58
4.7	ปัญหาทางด้านศุลกากร	58
5.	มูลเหตุจูงใจของการเช่าแบบลีสซิ่งในประเทศกำลังพัฒนา	59
5.1	การแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินมีมากขึ้น	59
5.2	การแข่งขันระหว่างผู้ขายหรือผู้ผลิตมีมากขึ้น	59
5.3	ผลกำไรที่บริษัทให้เช่าอิสระได้รับ	60
5.4	แนวความคิดของผู้เช่าเกี่ยวกับราคาค้นทุนสุดท้ายที่ต่ำและมีความสามารถเพิ่มความยืดหยุ่นทางการเงินของตนได้ .	60
3.	ธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย	61
1.	การจัดตั้งและการให้บริการ	62
2.	การดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่งในปัจจุบัน	63
2.1	สัดส่วนของการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง	63
2.1.1	มูลค่าเครื่องจักรที่ให้เช่า	63
2.1.2	ประเภทของเครื่องจักรที่ให้เช่า	64
2.1.3	ขนาดของธุรกิจและอุตสาหกรรมที่มาใช้บริการ . .	64
2.1.4	ระยะเวลาเฉลี่ยของการเช่า	65
2.2	ขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง	65
2.2.1	การหาลูกค้า	65
2.2.2	การขอข้อมูลจากลูกค้า	67
2.2.3	การวิเคราะห์งบการเงินและข้อมูลของลูกค้า . . .	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.2.4	การพิจารณาทรัพย์สินที่จะให้เช่า.....	69
2.2.5	การนำเสนอและอนุมัติโดยผู้มีอำนาจ	69
2.2.6	การจัดทำสัญญาประกอบการเช่า	69
2.2.7	การติดต่อผู้ขาย	70
2.3	การบันทึกรายการทางการบัญชี	70
2.4	การเสียภาษีจากการดำเนินงาน	71
2.5	การจัดหาเงินทุน	71
3.	สาระสำคัญในสัญญาเช่าและการวิเคราะห์ข้อกำหนดในสัญญา	72
3.1	สาระสำคัญของข้อกำหนดในสัญญาเช่า	72
3.1.1	ทรัพย์สินที่ให้เช่า	72
3.1.2	ระยะเวลาการให้เช่า	72
3.1.3	ค่าเช่า	73
3.1.4	การเรียกเก็บค่าเช่า	73
3.1.5	สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า	73
3.2	การปฏิบัติ เมื่อมีการผิดสัญญา	76
3.3	การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ยึดคืน	76
3.4	การวิเคราะห์ข้อกำหนดในสัญญา	76
4.	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของธุรกิจลีสซิ่ง	82
4.1	ด้านภาษี	83
4.2	การแข่งขันกับสถาบันการเงิน	85
4.3	นโยบายของรัฐบาล	85
4.4	กฎหมาย	86
5.	การวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานโดยเสรีของธุรกิจลีสซิ่ง..	86
5.1	ผลกระทบต่อผู้ให้เช่า	87
5.2	ผลกระทบต่อผู้เช่า	88
5.3	ผลกระทบต่อภาวะ เศรษฐกิจและการเงินของประเทศ	88

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
6. บทบาทของการให้เข้าแบบลีสซิ่งในระบบเศรษฐกิจ	89
7. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการให้เข้าแบบลีสซิ่งกับสถาบันการเงินในระบบ ..	91
4. การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่ง	96
1. การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งในประเทศต่าง ๆ	96
1.1 ประเทศที่บัญญัติกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะ	97
1.1.1 ประเทศฝรั่งเศส	97
1.1.2 ประเทศบราซิล	100
1.1.3 ประเทศเกาหลีใต้	102
1.2 ประเทศที่มีได้บัญญัติกฎหมายลีสซิ่งโดยเฉพาะ	106
1.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	106
1.2.2 สหราชอาณาจักร	112
1.2.3 ประเทศญี่ปุ่น	123
1.3 ประเทศในกลุ่มอาเซียน	126
1.3.1 ประเทศอินโดนีเซีย	126
1.3.2 ประเทศฟิลิปปินส์	129
1.3.3 ประเทศสิงคโปร์	130
1.3.4 ประเทศมาเลเซีย	132
2. การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย	133
3. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย ..	144
4. แนวโน้มของธุรกิจลีสซิ่งในอนาคต	158
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	159
บรรณานุกรม	169
ประวัติผู้เขียน	174